

Z NAŠICH REVUÍ.

Vojensko-technické zprávy č. 3.

V 3. č. Vojenských technických zpráv rozepisuje se bývalý šéfkonstruktér Škodových závodů, poručík v z.ál. Ing. Frank o vývoji konstrukce 75 cm polního kanonu se zákruzem hlavně ve Škodových závodech. Stať doložena je vyobrazeními různých typů.

Jako překlad z němčiny uveřejněn je rukopis gen. v. v. Kopetzze o mostech na vlečných lodích. Autor dovozuje, jak je důležité, aby se důstojníci již v míru seznámili s lodním parkem a poukazuje na to, že v rak. uh. armádě od r. 1905 byli každoročně komandováni dva nižší důstojníci k paroplavební službě. Dále navrhuje, aby konána byla občasná cvičení s materiálem paroplavebních společností. Výsledky takového cvičení v r. 1912 shrnuje a míní, že za mostní podpory se hodí nejlépe vlečné lodi únosnosti 650 nebo 670 tun, a že nosná konstrukce je nejlépe z kulin.

Zajímavé a poučné jsou příklady z války, jež uvádí. Je to především stavba mostu na vlečných lodích u Bělehradu r. 1914, kde zejména osvětlení světlomety označuje za nemožné (oslnovalo, prudké světlo se střídalo s tmou a p.), a žádá osvětlení žárovkami po celém mostě; označuje důležitost dvou vozovek, vyzvedává upotřebení motorových člunů a oceňuje předběžnou zna-

lost důstojníků v paroplavební službě. Dále popisuje stavbu mostu na vlečných lodích u Smedereva. Tento most délky 1000 m byl proveden za 29 hodin tím, že pomocí parníků vstavovány byly celé díly mostů sestavené ze 4 až 6 soulodí. Stál od 19./10. 1915 až do 3./12. 1915 a přestál četné bouře. Měl již dvě vozovky. Konečně se zmiňuje o stavbě mostu u Bělehradu r. 1915. Byl 1000 m dlouhý na 30 mostních soulodích a o dvou vozovkách. Autor dotvrzuje, že tyto mosty na vlečných lodích se znamenitě osvědčily a že úplně nahradily mosty železné.

Kpt. Ing. Seifert pokračuje s uveřejňováním další stati ze svého díla o výbušninách a rozepisuje se o výbušných aromatických nitrolátkách.

Štkpt. Gebauer uvádí vzorce pro početní řešení zvukoměříčského úkolu. Uvádí řešení analytické, neboť řešení grafická, dosud výhradně ve všech státech používaná, jsou jen přibližná.

Stati hlídkové otevírá diskuse mj. gšt. Koblitze a gen. Votruby, kde polemisují o článku mj. ing. Wagenknechta o doprovodné zbraní pěchoty. Nesouhlasí s tím, aby nahrazeny byly těžké kulomety kulometem 20 mm, nýbrž je po-

*) Číslo v závorce značí stav roku 1924, tedy před schválením zákona.

nechávají a zavádějí nový hrubý kulomet 22 mm. Dále žádají kulometná děla 5 cm proti tankům. Uvádějí, že období dopravy zbraní vojínem minulo a žádají motorisaci zbraní. Polemika s obou stran je nejasná. Je zajímavé, že se žádné strany se neuvažuje nejobtížnější otázka doprovodné zbraně — t. j. doprava střeliva, jež při rychlopalné zbraní jde do velikých čísel. Zajisté bude o této doprovodné zbraní ještě mnoho a mnoho diskutováno.

V hlídce ženijní pokračuje škpt. Ing. Hájek o podkopovém boji. Uvádí boje na Monte Sief v r. 1916. Z povšechných zásad nutno vytyčiti, že seznáno bylo, že hlavní štola má mít rozměry nejméně 1,20×2,00 m, dále nutnost akumulátorového osvětlení a záchranného zařízení.

Mjr. Roczek referuje o návrhu škpt. Dr. Regeleho z Heerestechnik č. 10 z r. 1924, který žádá pro divisi sedm, pro armádní sbor 14 ženijních rot. Postaví-li armádní sbor ve válce ještě sbor záložní, je třeba 28 rot. Proto má mít armádní sbor již v míru 1 žen. pluk se 4 prapory po 4 rotách. (Rota 5. a 7. se postaví až za války). Kromě toho mají být u žen. pluku kádry pro speciální odborné útvary (elektročety, plamenomety, plynové útvary a j.).

Mostové trény (těžké i lehké) přidělí se podle potřeby. Jezdeckvo má mít ženijní útvary na koních, cyklistické vojsko na bicyklech. K tomu přistupují ještě demobranické ženijní rot. O úkolech ženijního vojska nepřináší nic nového.

V hlídce zbrojní zmiňuje se mjr. Ing. Wagenknecht o dělu s několika hlavními. Na pt. byl proveden 24 cm těžký kanon vz. 16, do jehož lafety se dala vložit hlaveň 38 cm houfnice. U polních děl se tak dosud nestalo, ale pilně se o tom uvažuje. Běželo by o konstruktivní vypracování polního kanonu o 3 až 4 hlavních ve společné kolébce, což by znamenalo znamenitou úsporu 3 lafet a 3 kolíbek! Konstrukce je možná, bude ovšem těžká. Ale nahradí 4 děla a obsluhu 3 děl, což je nejcennější, skýtá místo čtyř jen jeden cíl, přeměna posice je provedena na ráz a j. Dispozice velitelské, hlavně různost vyskytující se při čtyřech dělech, se zde koncentruje jen na dělo jedno. Ovšem zničením tohoto děla ztrácíme vlastně děla čtyři.

V hlídce patentní je popsána výroba čpavku podle patentů italských chemiků Luigi Casala a Giacoma Fausera.

Hlídka chemické války obsahuje organizaci chemické války v sovětském Rusku. Je tam meziministerský výbor obrany proti plynům, podřízený přímo revoluční radě (RVS), dále chemický inspektorát vojenský jako součást nejvyššího inspektorátu armády a oddíly

pro protiplynovou službu. Výchova vojenských chemiků děje se ve vyšší chemické škole v Moskvě a procházejí pak ročním všeobecným vojenským kursem společně s důstojníky, kteří jsou cvičeni za instruktory chemické války u vojska. Při škole je chemická sekce vojenské vědecké společnosti. Dále mají v sovětském Rusku dělostřeleckou plynovou střelnici. Střili se i cizími plynovými a dýmovými granáty. Ročně vychází ze školy 100 instruktorů.

Nejvyšší organizací pro chemickou válku je „Dobrochim“, t. j. společnost přátel obrany proti plynům, a průmyslu chemického, která zakládá po městech a guberniích své odbočky k propagaci mezi obyvatelstvem. Co se děje naproti tomu u nás? Dále je zmínka o některých preparátech. Je to americké tetraetylovo, s nímž se konají pokusy a chlorpikrin studovaný ve francouzském námořnictvu. Uvedena jsou některá data o ničení limazu tímto chlorpikrinem.

Zajímavá je zpráva o zřízení kursů na vysokých školách italských koncem r. 1924. Na universitách budou kursy: vnější balistiky, vnitřní balistiky a dělostřeleckého materiálu, radiotelegrafie, válečné chemie a nautiky pro posluchače matematických, fyzikálních a přírodovědeckých fakult. Kursy mají trvat čtvrt roku, návštěva jich jest povinná, jakož i zkoušky nejméně ze dvou předmětů. Absolventi kursů dostanou vysvědčení, jež mají vliv na dosažení hodnosti záložních důstojníků. To je praktický krok pro předvojenskou výchovu (mjr. Ing. Hrbek), jenž žádá o následování.

Ve hlídce stavební jsou poznámky o stavbě vojenského zeměpisného ústavu. Je tu popsán fotografický atelier, geofyzikální sklep a připojeny jsou četné nákresy (škpt. Ing. Fišer.).

Polouřední zprávy uvádějí studii o bleskovici (kpt. Ing. Diviš). Uvádí, že u nás s výrobou bleskovice začala r. 1923 fa Sellier a Bellot. Popisuje složení, výsledky citlivosti vůči nárazu a. j.

Vodní a pozemní výcvik ženijního vojska.

Mjr. Roczek zaslal redakci Vojenských Rozhledů dopis, kde se ohrazuje proti mému referátu, uveřejněnému ve Vojenských Rozhledech č. 1 o výcviku ženijního vojska v SHS, kdež jsem se vyslovil, že právě tak, jako v SHS i u nás, netřeba klást tak značný význam na službu vodní na úkor výcviku pozemního. Uvádí, že tento názor nekryje se s míněním směrodatných činitelů.

Je jisto, že vodní výcvik má význam nemalý, vždyť býv. Rakousko mělo své speciální formace pionýrské a mostní.

Ale mělo i své speciální formace zákopnické, které ve světové válce vykonaly práci obravskou. Dnes, kdy v naší armádě jsou oba druhy sloučeny v jeden, nutno věnovati se oběma se stejným zájmem. Nikoli tedy zabíratí pro nesnadnější vodní výcvik veškerý čas výcvikový a pozemnímu výcviku věnovati jen zbytky času. Nynějších 14 dnů pro praporní výcvik v pozemní službě a pul dne v týdnu pro tyto výcviky nestačí. Právě vydaný říšskoněmecký předpis „Feldbefestigungsvorschrift“ ukazuje, jak mnoho se v Německu pracuje v oboru pozemní služby a jak velké a obsáhlé úkoly čekají ženijního vojína v tomto oboru.

Tudíž není mým referátem. snížen požadavek důkladného výcviku vodního, nýbrž paralelně je vytyčen požadavek důkladného výcviku pozemního. A to bude možno jediné tím, že v každém ženijním praporu místo nynějších družstev plavců a zákopníků, budou speciální rota vodní a speciální rota zákopnická. Poměr jich sil přirozeně bude uzpůsoben potřebě. A k tomu, myslím, musí dojíti tím rychleji, čím více se bude zkracovati přesenní služba. Neboť ideální případ, abychom měli ženijního vojína vycvičeného důkladně ve vodní i pozemní službě, vyžaduje jednu nezbytnost: dlouhou přesenní službu, již však nemáme. Škpt. inž. Hájek.

Vojenské zdravotnické listy, č. 1., 1925.

Úvod redakce.

Ministr národní obrany Fr. Udřal: Věnování. Mjr. zdrav. dr. Dom. Čapek: **Podtlaková komora pro účely zdravotnické.** Navrhuje zřízení komory, ve které by při zředění vzduchu až do tlaku 115 mm Hg a teplotě až 40 stupňů Celsia bylo možno studovati se zdravotnického stanoviska podmínky, v jakých jest letec při letech do velikých výšek, a tak vyšetřovati tělesnou schopnost letců. Dále stanoví požadavky, jaké by bylo třeba míti při konstrukci této komory.

Gen. zdrav. docent dr. Franz: **Poznámky ke statistice tuberkulosity ve**

vojsku. Dokazuje, že vysoká čísla statistická o tuberkulose v našem vojsku způsobena jsou tím, že se u nás tuberkulosa častěji rozpoznává zdokonalenými vyšetřovacími metodami než před válkou.

Pplk. zdrav. dr. Fr. Hromádka: **Včasně rozpoznávání srdečních afekcí ve vojsku a jejich klasifikace.** Návod pro vyšetřování vojinů, hlavně při prezentaci. Návrh, aby lékaři u vojskových těles byli vybaveni přístrojem na měření krevního tlaku, a aby zaznamenávali čtvrtletně krevní tlak u všech vojinů.

Kpt. zdrav. v zál. prof. dr. Kabelík: **Dva případy úmrtí otravou kyanovodíkem a naučení z nich.** Popisuje dvě smrtelné otravy dětí, které se přihodily při hubení hmyzu kyanovodíkem v soukromých domech, a navrhuje doplňky k příslušnému vojenskému předpisu (S—1.—3.).

Por. vet. v zál. dr. Ant. Tlustý: **Intrapalpebrální zkouška maleinová.** Posudek o této zkoušce na vozířku u koní, která byla zavedena ve francouzské a anglické armádě. Autor ji zamítá a doporučuje, abychom setrvali při zkoušce dosud u nás užívané, totiž při kapání maleinu na oční spojivku.

Pplk. zdrav. dr. K. Zrůnek: **Přibývá či ubývá venerických nemocí?** Vzhledem k častým novinářským zprávám, že vlivem zákona z r. 1922 o potírání pohlavních nemocí těchto nákaz přibývá, přináší autor doklady, že jich stále ubývá, a to jak ve vojsku, tak — soudie podle počtu infikovaných nováčků — i v občanském obyvatelstvu. Příčinou tohoto zjevu není zmíněný zákon, neboť nejintenzivnější úbytek již nastal než vstoupil v platnost, nýbrž běží o přirozený následek mizení abnormálních poválečných poměrů.

Kpt. lékař. Mg. Bohumil Sucharda: **O výbušnosti preparátu Hydrargyrum oxycyanatum verum.** Referát ve Vojenském zdravotnickém sboru o výbušnosti merkurioxykyanidu, který měl býti zaveden do zdravotnické výzbroje místo sublimátu.

Pplk. dr. Zrůnek.

Z CIZÍCH REVUÍ.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Červen 1925.

Normand: **Tři přechody přes Rýn provedené franc. armádami za první republiky.** Jde o přechody, které pro-

vedl Moreau v letech 1796, 1797 a 1800, a o nichž se zachovaly přesné zprávy ve spisech znamenitého mostaře, brigádního velitele Dedona.

La Porte du Theil: **Co musí každý důstojník znáti o dělostřelectvu.**

Texier: **Ríše britská r. 1924.** (Dokončení.) Politika Macdonaldova kabinetu. Historický přehled imperialistické politiky. Hlavní skutky politiky imperialistické za vlády Macdonaldovy. Závěr.

R. Duche: **Byla bitva na Marně zahájena o 24 hodin později?** Autor navazuje na článek, který byl uveřejněn v Tempsu dne 22. prosince r. 1922. (Pokračování.)

Paquet: **Vyčerpání německých počtů r. 1918.** (Pokračování.) Ofensiva na Aisně 27. května. Náhrada ztrát. Počty dne 1. června. Ofensiva na Oise 9. června. Hustota dělostřelectva. Plán útočný. Ztráty. (Pokračování.)

Revue d'Artillerie.

Červen 1925.

Dedieu-Anglade: **Soustředění palby.** Účinky střelby z děl. Možnost pozorování a opravy střelby.

A. Mayoux: **Příspěvek k dějinám francouzského dělostřelectva.** Obléhání Besançonu Ludvíkem XIV. r. 1674. Plán operační. Vojsko. Velitelé. Materiál. (Pokračování.)

Gavard: **Rozvoj hlavní válečné výroby v Německu za války světové.** (Dokončení.) Střelivo pro dělostřelectvo lehké, těžké a minomety. Zápalky. Střelný prach a výbušiny. Střelivo pro zbraně ruční. Ruční a puškové granáty.

Maillard O'Meara: **Užití jediného děla ze skupiny pro kontrolu a zastřelování.**

Revue de Cavalerie.

Květen—červen 1925.

Ramont: **Pokyny a rady důstojníkům obstarávajícím výcvik.**

Flavigny: **Poznámky k manévrum 4. jezdecké divise na cvičišti u Wahn v září 1924.**

Larcher: **Operace jezdecké v Iraku 22. listopadu 1915.**

Schlessner: **Poznámky k nedávným článkům o letectvu přičleněném k jezdeckému.**

Bulletin belge des Sciences Militaires.

Červen 1925.

Barthélemy: **Válečné zásady a metody ve válce rusko-japonské (1904 až 1905).** Bitva u Liao-Yangu od 24.

sípná do 3. září. Plán Oyamův. Útok na hlavní postavení. Dobytí hlavní ruské posice. Obchvatný útok Kurokiův. Poučení. Manévr ruský.

Hans: **Pochody.** Úvahy všeobecné.

Govaerts: **Fysiologická kontrola fyzického úsilí.** Fysiologie pohybu. Kritéria schopnosti. Ocenění těchto kritérií. Konstituce tělesná.

Jacoby: **Výcvik aktivních poddůstojníků.**

Poznámky k belgickému dělu polnímu 75 mm. Jest to dělo nového vzoru, jehož bude užito jako zbraně přímé podpory. Zkoušky, které s ním byly konány v srpnu minulého roku a letos v lednu, se úplně zdařily. Při palbě záhradné na vzdálenost 1500 m s náplní normální bylo dvanáctkrát vystřeleno po salvách. Střelba nebyla vůbec opravována a rány měly dopadat 200 metrů před zákopy. Střední zásah byl 1395 m před zákopy a nejkratší rána byla 615 m před zákopy. Žádná rána nezasáhla vlastního zákopu. Po druhé byla zkoušena plochost palby na vzdálenost 1000 metrů. Vlastní pětota byla naznačena terčí 3 m vysokými. Střední zásah byl vzdálen 1021 metrů, žádná střela nezasáhla terčů.

Revue des troupes coloniales.

Březen—duben 1925.

Mangeot: **Praktické rady vojsku africkému o užití velblouda.**

Friquegnon: **Operace v Indočíně r. 1915 a 1916.**

Durand: **Rady mladému důstojníku o vojenském životě v Tonkinu.**

Revue des deux Mondes.

15. dubna 1925.

Gen. Debeney: **Úloha záložního důstojníka.** Studie založené na úvaze o zákonu ze dne 8. ledna 1925 upravujícím stav záložních důstojníků.

Le Correspondant.

10. dubna 1925.

Anonym: **Vojenské obrození Německa; pravidelná armáda a tajné zbrojení.** Autor upozorňuje na důležitost díla generála Seeckta, jehož zásluhou se německá armáda stala jádrem, kolem něhož se hromadí všichni toužící po odvetě.

b) Revues německé.

Deutsches Offiziersblatt 1925. Číslo 13—20 (ve výtahu).

Gen. Kerchnawe: **Die Verteidigung von Przemyśl** (seš. 13.); stručný

nástin obležení a pádu pevnosti. — Gen. Keim: „**Offizier und Politik**“ (seš. 13.); studie. — Plk. Dorndorf: „**Die Kämpfe um den Zwinin vom 4./2.** —

(Pokračování.) Pozorování a zastřelování dělostřelectva. Některé zvláštní podmínky užití dělostřelectva. Zranitelnost dělostřelectva. Chráněná postavení dělostřelectva. Zásobování střelivem. Rychlost střelby. Rozvinutí dělostřelectva.

P. A. Cour: **Kterak organisovati manévry praporu v rámci pluku.** Organizace jednotek, velitelství a terénu. Namět. Situace všeobecná. Zprávy o nepříteli. Pokyny pro znázorňování účinku nepřátelské palby.

Pfister: **Dvacátý prapor myslivců při krycích operacích v srpnu 1914.** Situace na počátku tažení. První šarvátka 7. srpna. Německá ofenziva 9. a 10. srpna. Opětné dobytí Badonvilleru 11. srpna. Druhý německý útok 12. srpna.

Duclos: **Lafeta těžkého kulometu.** Podmínky, za jakých užijeme těžkého kulometu. Vlastnosti, jež musí mít lafeta těžkého kulometu. Větší stabilita. Větší akční radius. Návrh nového řešení.

G. Besnard: **Tělesná výchova v armádě.** Její cíl: zdraví, zdatnost, obratnost, mužnost. Dějiny vojenské tělesné výchovy od r. 1900 do 1925. (Pokračování.)

Clément-Grandcourt: **Poválečná taktika a její užití v Levantu.** Několik příkladů z r. 1920.

Revue du Génie militaire.

Květen 1925.

Verrière: **Využití lomů silniční službou u 7. armády.**

Normand: **Překročení Rýnu spojenci r. 1814.** Všeobecná situace. Myšlenka manévru. Místo hlavního přechodu zvoleno Blücherem. Provedení.

Caminade: **Problém opevnování terénu. Terén a palba kulometná.**

Barré: **Člun, v němž plachty jsou nahrazeny rotujícími válci.** Soustava Flettnerova. Lod Buckau.

Červen 1925.

Verrière: **Využití lomů.** (Pokračování.) Všeobecná organizace lomu. Všeobecná instalace. Rozdíly výškové. Materiál. Nakládání a doprava kamene.

Barré: **Studie o osvětlení a větrání podkopů.** Organizace osvětlovací sítě elektrické. Osvětlení pomocné: acetylen, petrolej, svíčka. Svítlny s akumulátory.

Revue Maritime.

Květen 1925.

Constantin: **Pohánění lodí větrem. Řešení německé a řešení francouzské.** Lod „Buckau“ (viz též článek v Revue du Génie) s rotujícími válci.

Guette: **Bitva u Jutska.**

Červen 1925.

P. Guette: **Námořní bitva u Jutska.** (Pokračování.) Pohyby admirála Scheera. Radové loďstvo se obrací k jihozápadu. Operace za noci. Všeobecná situace. Stav obou loďstev.

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 7. (1. červen 1925.)

Pierre Bruneau: **Problém Tichého oceánu.** (Pokračování.) Situace námořní. Loďstvo v Tichém oceánu. Základny námořní. Charakteristické vlastnosti Tichého oceánu. Smlouva o částečném odzbrojení námořním. Hospodářské důležitosti Tichého oceánu. Vzájemná hospodářská závislost Spojených států a Japonska. Úloha sovětského Ruska. Smlouva rusko-japonská z r. 1925. Úloha Německa. Mořské proudy v Tichém oceánu a úloha panamského průplavu. Závěr.

Odůvodnění návrhu zákona o všeobecné organizaci armády.

Č. 8. (15. června 1925.)

Zeměpis a co o něm soudí jeho odborní znalci. Předmět zeměpisu. Rozdělení zeměpisu: mathematický, fyzikální, hospodářský, sociální, politický a historický. vojenský, zeměpis rostlinstva a zvířectva.

Revue militaire suisse.

Květen 1925.

Schaffner: **Zákopnický prapor mostarů a těžké mosty.** Materiál. Opakovací kurs. Manévry s druhou divízí. Stavba mostu u Golaten.

Fleurier: **Úpadek stálého opevnění za války světové jest legendou.** Mohly být pevnosti lépe bráněny? Výsledky německého dělostřelectva. Přehled padlých pevností.

Červen 1925.

R. V.: **Bitva u Moratu 1476.** (Dokončení)

Montmollin: **Tři cvičení v taktické střelbě skupiny polního dělostřelectva provedená od ledna do května 1925.**

R. A. Jacque: **Obrana proti letadlům.**

Revue Militaire Française.

Červen 1925.

C.: **Spěje Německo k armádě milicií?** Autor se domnívá, že — na neštěstí pro Francii — generál Seeckt se neodhodlá pro zavedení soustavy milicií.

Normand: **Opevnění francouzská a německá.** (Pokračování.) Úloha za války. Závěr.

A. Grasset: **Bitva střetná u Viretonu dne 22. srpna 1914.** (Dokončení.) Bitva nerozhodná. Ztráty.

9.4. 1915" (seš. 14.) — Gen. Gleich: „**Ernsthafte Plaudereien über den Weltkrieg**“ (seš. 14.); rozbor publikace téhož jména, jejímž autorem jest gen. Moser. — Leppa: „**Der Schutz des Ostens 1914/1915**“ (seš. 15.); činnost něm. 8. armády (gen. Below) v říjnu a v listopadu 1914. — Major Welsch: „**Marionetten der Weltgeschichte**“ (čís. 15.); vznik a zánik království Hedžasského, arabska otázka, činnost Feizalova. — Maj. Welsch: „**Das Heldenlied der Dardanellen**“ (seš. 16.); líčení pozemních bojů v dubnu a v květnu 1915. — Leppa: „**Die Schuld der k. und k. Armee**“ (seš. 16., příloha: „Die alte Armee“); Conrad tvrdí ve 4. dílu svých „Pamětí“, že katastrofa rak.-uh. 3. arm. východně od Lvova (Zloczow, Przemyslany 26.—30. srpna 1914) byla zaviněna nesprávným jejím vedením; tomu odporuje na základě úředních aktů bývalý šéf štábu 3. armády gen. Pfeffer. Autor podává stručný výťah z knihy gen. Pfeffera „Zum zehnten Jahrestage der Schlachten bei Zloczow und Przemyslany den 26.—30. August 1914“ (nákladem vlastním; Vídeň III., Hainburgerstrasse 3, cena 15.000 r. K.). — Major Volkman:

„**Gorlice**“ (seš. 17.); historická črta. — Major Hellwig: „**Fragezeichen des Weltkrieges**“ (seš. 17. a 18.) zabývá se studií téhož jména uveřejněnou v čísle 8, jejímž autorem jest gen. Keim. Řeší otázku, mohlo-li se zabránit odchodu belgické armády z Antwerp. — Lehsten podává úryvky z knihy dra Martina Leziusa: „**Der Soldatenstolz, der Traditionswert der Uniform**“ (seš. 17., příloha: „Die alte Armee“). — Gen. Kerchnawe: „**Die Schlacht bei Limanowa-Lapanow am 1. bis 14. Dezember 1914**“ (seš. 18); nástin bojů. — Pplk. Stosch: „**Das Verhalten Italiens vor Beginn des Weltkrieges**“ (seš. 19.); rozbor italské publikace gen. Adriano Alberti: General Falkenhayn: „**Die Beziehungen zwischen den Generalstabschefs des Dreieckes**“ (Berlin, Mittler und Sohn 1914). — Kpt. Waldayer-Hartz: „**Der Seekrieg 1915**“ (Erstes Halbjahr.) (seš. 20.). — Von Gleich: „**Cannae in Lothringen**“ (seš. 20.). — Maj. Drees: „**Das schwere Kaltblut als Artillerie-Pferd**“ (seš. 20., příloha „Die alte Armee“). —

(Příště dále).

c) *Revues maďarské.*

Magyar Katonai Közlöny,

XII. ročník (1924), sešit 9—10.

(Pokračování.)

1. **Posmrtné vzpomínky polního maršálka Hermanna Kövesse, plk. g. š. Aladára Czeke a polního podmaršálka Bély Balasse.**

2. **Ladislav Szelestey: Vojenský řád Marie Terezie.** Hrdinové světové války; kapitán řadové lodi Wulff Olaf, jeho život a válečné činy.

3. **Plk. g. š. Jindřich Werth: O vedení** (7. pokračování). Vliv stálého opevňování na vedení vojenských operací. Ve světové válce světové pevnosti dohody a centrálních mocností nekladly dlouhý odpor a nesplnily tudíž požadavků i naděje na ně kladené. Vybudování stálých pevností — po zkušenostech světové války — vyžaduje tolik peněz, že je daleko užitečnější částek těchto použití na zdokonalení výstroje polní armády. V budoucnosti pevnosti nebudou sice mít takového významu jako v minulosti, ale přece budou dosti důležité složky obrany státu, při čemž se ovšem jejich formy podle výmohností doby časem změní.

4. **Plk. Imre Suhay: Hmotná příprava vojenských operací.** (Pokračování.) Materiální přípravy při větším ústupu. Vyklizení ohroženého území: obyvatelé, materiál, zničení komunikací a zařízení, které nelze odnésti. Jako historické příklady uvádí: hmotné přípravy Rakouska-Uherska pro válku

s Ruskem v roce 1914, z dřívějších válek přípravy Napoleonovy pro válku r. 1812, dále válku r. 1854—1855 na Krimě a válku r. 1870—71.

5. **Rak. št. kpt. dr. Oskar Regele: 5. žen. prap. v bitvě u Šabace ve dnech 12. až 25. srpna 1914.** Taktický vývoj událostí. Výkony ženistů.

6. **Arpád Markó: Košická pěchota na ruském bojišti.** Popis činnosti hlídek na ustálené frontě v zimě 1915 až 1916. Vyznamenání jednotlivců.

7. **Npor. Ladislav Pápay: Poslední dny honv. řes. pluku 300 ve světové válce.** Válečný deník.

8. **Ppkl. Štěpán Berkó: Maďarské oddily staré armády.** Statistická data.

9. **Cizí státy: Boje Španělů v Maroku. Boje s bandami v Bessarabii.**

Závěrečné manévry čs. armády v r. 1924.

a) Závěrečné cvičení 7. a 8. divise u Kroměříže, které bylo spojeno s vynuceným přechodem přes řeku Moravu.

b) Závěrečné cvičení 9., 10. div. a 1. hor. brig., které se odehrálo na jihozápad od Nitry směrem k Hronu v okolí Malých Topolčan.

Manévry v Itálii, Francii, SHS a Rumunsku.

10. **Technické zprávy. Ludvík Hajts: Zhotovování plastických map.**

11. **Arnošt Ács: Elektrisace drah se stanoviska válečného.**

12. Ludvík Szalber: **Ruční samočinné zbraně.** Autor obrací se proti samočinné pistoli malé ráže s pláštiko-
vou střelou, která není s to, aby uči-

nila protivníka okamžitě neschopného k boji.

13. Jan Bien Wirthardt: **Znovuzřízení drah na západním bojišti.**
Kpt. K.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Legionářská literatura.

Dr. František Šteidler: Naše vystoupení v Rusku r. 1918. Praha 1923, nákl. „Památníku odboje“, str. 85.

Šteidlerova práce, napsaná u příležitosti pětiletého výročí vzniku našeho konfliktu se sovětským Ruskem, jest zároveň odpovědí J. Kratochvílovi, pokud tento píše ve své „Cestě revoluce“ o témže tématu.*)

Jestliže Kratochvíl vychází ve svém jednostranném oceňování celé naší vojenské akce na Rusi od našeho vystoupení, v němž vidí souhlasně s jinými delegáty II. vojenského sjezdu na Rusi dějinné nedorozumění a v intervenci z toho zveřejně dokonce nemravnost, snaží se právě Šteidler ukázat, že tomu tak nebylo. Po úvodě, v němž autor uvádí, že chce líčiti pouze příčiny a podněty našeho vystoupení, přechází k I. kapitole, pojednávající o jeho vzniku. Na podkladě všeho po ruce jsoucího materiálu (nedostává se bohužel ještě mnoho materiálu se strany sovětské) rozvíjí před námi příčiny, jež nutně musily vésti k boji našich legií proti bolševikům. Uznává sice těžké postavení moskevské vlády, v němž se ocitla vůči našemu vojsku po brestlitevském míru, ukazuje však správně, že to byl především vliv německého vyslanectví v Moskvě a později i štvání českých komunistů, jež nedůvěru našeho vojska k bolševikům, zasetou hned od počátku židovsko-germanofilskými židly v ní rozhodujícími musily jen zesílit.

Dle Stalinovy smlouvy s odbočkou ČSN. R. začalo v Penze dne 27. III. částečně odzbrojování projiždějících eselonů. Šteidler historicky pravdivě na rozdíl od Kratochvíla ukazuje, že nedůvěra našich vojáků, vzrostla jen ještě více tímto odzbrojováním, šla ze spodu, z vojenských mas. zatím co naše politické (profesor Maxa) a vojenské vedení (generál Dieterichs) i naše žurnalistika („Československý Deník“) a

konečně i francouzská vojenská misie (major Vergé) až do posledka k bolševikům byla krajně loyální a věřila — až na některé výjimky (Klecanda) — v poctivost a čestné dodržení bolševických slibů. Když Čičerin vydává rozkaz (21./4.) o zastavení dalšího projezdu našich eselonů na východ, aby zato mohli být rychle po přání Němců opačným směrem dopravováni zajatci, stoupá agitace českých komunistů pro přestup našich do řad rudé armády i pro rozvrat v našich částech. Agitace vyznívá však téměř na prázdnno, naopak soudružnost mezi důstojnictvem a vojáky jen vzrůstá. Když pak proti Stalinově smlouvě stavi se i místní, zvláště sibiřské sověty (Samara, Omsk, Irkutsk) a žádají úplné odevzdání zbraní, Moskva tajně souhlasí a poručuje tak sama první uzavřenou smlouvu. Nesouhlas vojska s důvěřivou a chabou politikou OČSNR. projevuje se na př. už před tím 13. dubna v Kirsanově resoluci velitelů čs. I. divise probít si cestu na východ mocí. Když pak Francouzi přicházejí s návrhem, odpravit část armády cestou přes Archangelsk, vidí v něm vojsko nový úklad proti své jednotě se strany sovětů a napětí vybíjí se v čeljabinském incidentu (14./5. a 17./5.), v němž právem vidí Šteidler počátek zjevného nepřátelství sovětů, projevivšího se v Moskvě zatčením Maxy a Čermáka, příkrými telegramy Aralovými (21./5. a 23./5.) a v Krasnojarsku odzbrojením aviatického eselonu, jemuž bylo by třeba věnovati více pozornosti, než se i u Šteidlera stalo. Kdežto odbočka N. R. ve svých představitelích ustupuje terroru bolševiků a nakazuje z Moskvy telegramem z 21./5. bezpodmínečné vydání všech zbraní pod hrozbou buřičství, dochází současně na čeljabinských předporadách zástupců naší armády k vypořádání poslušnosti odbočce NR. a zabíjení další cesty „vlastním pořádkem“ (23. V.). Tím vlastně i s naší strany byl zahájen otevřený boj, na což odpovídá Trocký krutým rozkazem z 25./5.

stala osudná chyba, neboť bolševici v naší očiť viděli slabost. Ke konfliktu nemusilo vůbec dojíti, kdybychom bývali prostě jeli dále.

*) O „Cestě revoluce“ bylo referováno ve Voj. Rozhledech roč. III. (1922), str. 468—472.

**) Bohdan Pavlů dodatečně teď přiznává, že se moskevskou úmluvou

Ač naše vojska neměla — souhlasně s přáním prof. Masaryka naprosto v úmyslu míchat se do vnitřních poměrů ruských, nejsilnější skupina vladivostocká, která došla na místo až do zahájení nepřátelství ve všech svých ešelonech, jejichž historii bude nutno věnovat též větší pozornost, bez jakéhokoliv incidentu a zasáhla do bojů o celý měsíc později (zde Šteidler omylem uvádí počátek vladivostockého vystoupení až na konec července), byla to především Gajdova skupina, jež vystupuje útočně první (25./5. Mariinsk a 26./5. časně ráno Novonikolajevsk.) Svým činem zabráňuje jen těžkým ztrátám, jež utrpěly jiné skupiny nečekaným a současným přepadením svých ešelonů od bolševiků (25./5. Marianovka, 26./5. Irkutsk, 27./5. Zlatoust). Teprve odpovědí na tato přepadení s české strany bylo konečné zabránění Čeljabinska 27./5. a 28./5. i Penzy. Gajda také jako voják na pravém místě zahajuje zároveň faktickou již intervenci odstraňováním místních sovětů a určitou podporou nově se tvořící demokratické vlády ruské. Českých úspěchů Moskva se zalekla, následují pokusy o smír jak se strany západní (vyslání Maxy a francouzské mise — jejíž škodlivé zasažení do počátečních bojů Šteidler právem zdůrazňuje), tak i se strany východní od skupiny vladivostocké (br. Houska), ale začaté boje již nedovedly zastavit.

V II. kapitole, nadepsané: Poznámky k sporným otázkám, přechází autor k druhé části svého úkolu, uvést totiž na pravou míru různé kombinace a dohady Kratochvílovy, k nimž tento došel ve své práci „Cesta revoluce“. Pořádavž Kratochvíl ve své recenzi, uveřejněné v „Naší Revoluci“ II. str. 261—293 své stanovisko znovu obhajuje a Šteidler mu na výtku jeho hned tamtéž odpovídá (str. 294—312), všimneme si současně i těchto nejnovějších v otázce té doplňků.

Už pouhým srovnáním pracovní metody obou dvou autorů vysvitá zásadní rozdíl mezi historikem-diletantem a historikem-školeným. Ihned začátek Kratochvílovy recenze, ve které zbytečně rozvláčně a přes to na mnohých místech nejasně cituje se svými nikterak zvláštními doplňky na plných 17 stránkách celými odstavci Šteidlera, není právě metodicky šťastný, zvláště když chytá svého oponenta za každé slůvko, nemaje s dostatek jiných důkazů. Třeba že Kratochvíl chce snížit některými místními narážkami odbornou erudici historickou a domnívá se proto, že vědecky může v oboru tom pracovat každý, přece každému soudnému čtenáři a zvláště účastníkům anabase na první pohled je jasno, že pravý tok

historických dějů neustálým vnášením událostí ex post jen zkresluje a zatemňuje. Jestliže Šteidler opírá se výhradně o prameny a na podkladě jich dospívá k logicky i historicky správným závěrům, u Kratochvíla jeví se snaha za každou cenu obhájit svou předem postavenou these i kdyby dokumenty mluvily o opaku. Nejlépe je to vidět v otázce poctivosti úmyslů sovětské vlády s naší armádou a v otázce sporu o Gajdu.

Kdežto Šteidler kriticky a nepředpojatě vykládá, jak znenáhla a téměř proti vůli obracela se původní loyaltita našeho vojska v myšlenku branného odporu proti sovětské vládě a dochází k závěru, že na našem vystoupení nejsou vinu především sověty, Kratochvíl se domnívá, že bolševici bývali by své sliby vůči naší armádě do posledního bodu splnili, kdyby nebyli bývali s naší strany provokováni zvláště tajným xy. jednáním kap. Gajdy s kontrarevolučními kruhy sibiřskými. Vůbec proti Gajdovi i ve své recenzi Kratochvíl znovu nemístně a přímo osobně útočí, ač Gajda neprohřešil se ničím jiným, než že poprvé zjevně upozornil na svůj vrozený vojenský talent a svou vojenskou pohotovost. Gajda byl tehdy prostě výslednicí rozechvěné duše davové a nejlepšíím jejím tlumočnickem. My jsme však dle Kratochvíla byli přý stranou útočící, bolševici se jen bránili. Z tohoto předpokladu vycházejí, dospívá Kratochvíl k vývodu, že osou, kolem které se točil počátek našeho vystoupení, nebyl Čeljabinsk, jak dokazuje Šteidler, ale Novonikolajevsk, kde velel tehdy právě Gajda. Šteidler na-proti tomu taktním způsobem (do podrobností nelze se pro krátkost referátu pouštět) vyvrací krok za krokem tyto v pravdě extrémní a historicky špatně podepřené i nesprávně dedukované „svobodné úvahy“ nejen už ve svém „vystoupení“, ale i ve své odpovědi v „Naší revoluci“. Slabiny historické ex post metody Kratochvílovy nejtrapněji působí tam, kde podle špatného konečného výsledku (nikoliv kapitulace!) naší vojenské akce na Rusi, sesměšňuje též krásnou ideu a morální závazek našeho vojska zůstat po proražení cesty na Vladivostok i nadále v Rusku, a přispějí nezištně k jeho demokratickému vybudování. Šteidler právem vidí v tom naopak chloubu naší zahraniční činnosti a důležitý zjev v dějinách Slovanstva. Ve svém „Vystoupení“ věnuje autor vzniku této myšlenky více místa a ukazuje, že současně vznikla i u oddělené tehdy ještě penzenské skupiny.

Pokud se týká poměru spojenců a zvláště Francouzů k našemu vystoupení a vůbec k intervenci v Rusku, myslím, že bylo by především nutno

všimnouti si blíže vyjednávání Hobli-
kova oddilu před Irkutskem (26./5. a
27./5., kde proti dalšímu boji kromě
francouzské misse postavili se důrazně
i diplomatičtí zástupci američtí a
pak zvláště vyličení situace, v níž
nacházela se skupina vladivostocká,
tak často nespravedlivě opomíjená.
Vyličení to přinese jistě mnoho
nového (na př. otázka lodí) i do Steid-
lerova ličení. Ve Vladivostoku totiž byla
hlavní base, kde se stýkaly vlivy všech
spojeneckých misí, a myslím, že to byla
hlavně jejich vzájemná reaktivita, jež
nechtěla se k žádné intervenci odhodlat
a od ní i zdržovala skupinu vladivo-
stockou. Ani nepatrněmu tehdy desantu
japonskému ve Vladivostoku nelze při-
čítat takový význam, jak se uvádí.
Rovněž i tvrzení K., jakoby spoje-
necká intervence začala již před námi
na Donu, zdá se mi být nesprávné.
Proti bolševikům začali tam bojovat
pod Kornilovem jen sami Rusové bez
jakékoliv z počátku podpory spoje-
necké. (Účast Čechů byla minimální a více
méně náhodná.) U vladivostocké sku-
piny by také Kratochvíl našel opak

svého tvrzení t. j. důkaz neobyčejné
vážnosti a rozhodného vlivu českých ko-
munistů na tamní sověty, neboť vrch-
ním velitelem všech rudých sil byl
s počátku Čech-komunista, Mirovský.

V doslovu svého „vystoupení“ zdů-
razňuje právem Steidler rozhodující
význam naší vojenské akce na Rusi
z r. 1918 pro uznání naší samostatnosti,
neboť jméno Cecnoslováků — poprvé
v našich dějinách — obrátilo na sebe
pozornost v pravdě celého světa.
Také skutečně teprve po našem vy-
stoupení přichází ze strany spojenců
ve dvanáctou téměř hodinu jeden
projev za druhým pro naši samo-
statnost. Steidler některé z nich
vyčítá, neškodilo by však bývalo,
kdyby byl uvedl i další vzhledem
k jiné důležité události: 28. říjnu, Krato-
chvíl ovšem už ze zásady nesouhlasí
i s tímto vývozem autorovým, ač též
vážná historická autorita prof. Pekař,
jako neustranný pozorovatel, nedotčený
rivalstvím jednotlivých složek naší za-
hraniční revoluce, se s vývozem Steid-
lerovým ztotožňuje (viz ČCH. XXIX. str.
572.). Frant. Syriště.

Cizí literatura vojenská.

Z nejnovější odborné vojenské litera- tury cizí.

V poslední době vydáno bylo v cizích
státech několik nových publikací vojenských,
na něž upozornili čtenáři Vojenských Rozhledů pokládá re-
dakce za důležité.

I. *Itálie.* Nakladatelství Popolo
d'Italia v Miláně vydává od ledna t. r.
zajímavé dílo nadepsané „Vojenská ita-
lská encyklopedie“ (Encyclopedia Mili-
tare Italiana). Toto dílo, o jehož vydání
má největší zásluhu neúnavný pracov-
ník Albert Malatesta, pojednáváti bude
o vojenském umění, biografii, geografii,
historii a vojenské technice. Má být
netoliko pomůckou pro studium dů-
stojnictva aktivní armády, kde by na-
lezlo ucelený obraz věd vojenských, ale
i kodeksem současné vojenské doktriny
pro celý národ, v němž má vzbuzovati
živý zájem o věci vojenské. Má jej při-
váděti k přesvědčení, že příprava na
obranu vlasti je povinností veškerého
národa již v době míru.

Zpracování této encyklopedie svě-
řeno bylo velikému sboru odborníků.
Zvláštní pak vícečlenná odborná re-
dakce je pověřena úkolem přehlížeti
zpracovaný materiál, uváděti jej v sou-
lad s jednotného hlediska a konečně,
kde toho třeba, má jej i doplňovati.
Tato redakce stará se také o část obra-
zovou.

Dílo vycházeti bude měsíčně v seši-

tech triarchových, a má být rozděleno
na osm velkých svazků. Výhradní pro-
dej-svěřen byl „L'Istituto Editoriale
Scientifico“ v Miláně, Via Monte Napo-
leona 35. Tento ústav zašle na požá-
dání každému program celého díla
i formuláře na objednávky. Dílo lze
odebírat i na měsíční splátky; platí
se pro cizinu za sešit 5 L. (Cooperazi-
one... č. II. [1925], str. 350.)

II. *Švýcarsko.* Ve Švýcarsku,
v zemi vychvalované soustavy miliční,
projevuje se po zkušenostech, jež přine-
sla světová válka, stále reformátorská
snaha v armádě. Není tu spokojenosti
s výcvikem, s výzbrojí ani s orga-
nizací. Cizí odborná literatura zajímá
velice odborníky švýcarské, kteří ji
pilně sledují, a domácí literatura vo-
jenská stále vzrůstá. Vedle spisů, jež
uvádíme v naší bibliografii Vojenských
Rozhledů, vznikla v poslední době dů-
ležitá sbírka, o níž chceme zde stručně
referovati.

Setník generálního štábu švýcarské
armády Pavel Wacker počal vydávati
po dohodě se šéfem generálního štábu
divisionářem Roostem sbírku „Schwei-
zerische Militärbücherei“, jejíž naklada-
tel jest Grethlein a spol. v Zurichu.
Wacker vytkl si obsáhlý úkol a veden
jest při jeho provádění hlavně těmito
hledisky: Předně chce odbornou švý-
carskou vojenskou literaturu soustře-
dit a vývoj její podporovati. Domnívá
se, že založením odborné sbírky ulehčí

vojenským spisovatelům uveřejňování jich duševních plodů. Těm pak důstojníkům, kteří chtí své odborné vědomosti prohlubovati a svůj vojenský obzor rozšiřovati, chce soustředěním pomocné literatury práci usnadniti. Mimoto chce dáti hlavně důstojníkům a poddůstojníkům do rukou dobré poručky pro jich služební činnost, které budou řízeny jednotným nazíráním na švýcarskou vojenskou doktrinu. Ručí hlavnímu štábu za to, že nebudou ve sbírce této uveřejňovány snad soukromé názory o služebních řádech, nýbrž, že budou zde podávány spíše názory voj. kruhů úředních neb aspoň že nebudou s nimi v rozporu. Konečně mají spisy tyto každému občanu, který není ve svazku armádním, podati poučení o švýcarském vojsku, o jeho duchu, o mravní jeho síle, a technické výzbroji.

Sbírka tato bude obsahovati:

1. Spisy o výchově a výcviku vojska;
2. publikace, které doplňují nebo vykládají služební řády, tedy příručky pro služební potřebu nebo pro mimoúřední přípravu na službu vojenskou;
3. spisy o důležitých otázkách časových jako pojednání o výzbroji a výstroji, o organizaci a p.;

4. spisy pojednávající o válečných dějinách nebo válečných vzpomínkách;

5. popisy důležitých nebo zajímavých cvičení.

Ze sbírky této vyšly již svazky: sv. I. Edgar Fleischmann: Theoretischer Unterricht an Soldaten;

sv. II.: Dr. K. Müller: Neues Militärturnen für die schweizerische Armee;

sv. III.: Däniker G., Hptm.: Die militärische Geländeskizze; již z těchto málo spisů lze dobře poznati cíl, jež si sbírka tato vytkla.

„Cahiers militaires“, sbírka, kterou vydává plukovník Arthur Fonjallaz s majorem Cingriou v Lausanne, obírá se kritikou vojenských věcí ve švýcarské armádě. Ze dvou svazků, které dosud vyšly č. 1.: „Les grandes manoeuvres de la 1re division renforcée“, obrací se ostrou kritikou proti způsobu, jakým konala první divise své manévry v r. 1924, a č. 2.: „L'opinion. Nouvelle carte tactique...“ kárá ještě ostřeji studijní topografickou komisi, která koná jen samé pokusy, ale v kartografii za 20 let neučinila pokroku.

III. Německo: Generál M. Schwarte, známý již svými spisy „Der grosse Krieg“, „Die Lehren des grossen Krieges“, „Die Technik des grossen Krieges“ a „Die Technik im Zukunftskrieg“, obohatil opět německou literaturu vojenskou řadou velmi dobrých odborných spisů, jež vydává jako hlavní redaktor u Mittlerera v Berlíně, ve

sbírce „Kriegslehren in Beispielen aus dem Weltkrieg.“

Schwartemu nelze upřiti veliké zásluhy, kterou si získal vydáním této sbírky o německou armádu. (Reichswehr.) K tomuto kroku vedla ho myšlenka, s kterou se stále v poslední době v německé vojenské literatuře sledujeme. Němci hledí totiž co nejvíce vytěžiti ze zkušeností, jež nám přinesla světová válka, a snaží se pak učiniti je populární formou přístupné jak svému stálému vojsku, tak i — a to je důležitější a pro nás poučné — hlavně širokým vrstvám národa, který je vojensky zorganizován v nesčetných ilegálních spolcích.

Schwarte sám v úvodě k prvnímu svazku, který právě vyšel, připomíná, že sice zkušenosti, jež máme ze světové války, jsou zpracovány v nejrůznějších služebních řádech, ale že dosud nejsou skutečným duševním majetkem německého vojska. Tomuto rychlému jich osvojení brání často suchá forma každého řádu, takže často jeho čtenář volá po výkladu příčin, které vedly k tomu, že byl služební řád stílisován právě v této formě a ne v jiné.

Tyto důvody vedly Schwarteho k tomu, že chce na množství příkladů z bojů, které ve světové válce se skutečně odehrávaly, služební řády vykládati a při tom čtenáři dokazovati, jak nynější bojové zásady v nejnovější řády vtělené se vyvíjejí. Těmito příklady zamýšlí služební řády vojsku i ilegálním spolkům jednak podle skutečnosti oživit, jednak zabrániti, aby nebyly schematicky vykládány.

Každý svazek obsahovati bude více sešitů.

První svazek má tyto práce:

sešit 1.: Gen. Borries: Nachtgefecht;

seš. 2.: Cochenhausen, pplk.: Artillerie Vorbereitungs- u. Bewegungskriege;

sešit 3.: Bolckheim, por.: Deutsche Kampfswagen im Angriff 1918;

sešit 4.: Augustin, pplk.: Die Entwicklung der Pionierwaffe im deutschen Heere während des Weltkrieges;

sešit 5.: Marx, pplk.: Die Artillerie des XVI. Armee-Korps beim Übergang über die Maas;

sešit 6.: Werner, nadp.: Gewaltsame Patrouillenunternehmungen.

Svazek druhý, který jest v tisku, bude obsahovati tyto práce:

sešit 1.: Waldkämpfe;

sešit 2.: Vorbereitungen für die Durchbruchsschlacht;

sešit 3.: Deutsche Abwehr feindlicher Tankangriffe;

sešit 4.: Verwendung des indirekten Maschinengewehrfeuers;

sešit 5.: Schwere Artillerie;

6.: Nachrichtendienst in vorderster Kampflinie.

Velmi zajímavá nová vojenská revue, která v poslední době za redakce majora B. Zimmermanna v Charlottenburku v nakladatelství „Offene Worte“ vychází, jest **„Kriegskunst in Wort und Bild“** dřívejší to **„Militär-wissenschaftliche Mitteilungen.“** Přeměněná revue tato dala se však zcela jiným směrem a změnila úplně obsah. Militärwissenschaftliche Mitteilungen totiž jako ostatní revue v Německu vydávané jako Artilleristische Monatshefte. Heerestechnik a Wissen und Wehr, byly časopisem vědeckým, jenž uveřejňoval větší vědecké práce, určené především pro odborníky-důstojníky. Militär-Wochenblatt vycházející v Berlíně jest listem informačním, který informuje jen odborné kruhy většinou stručnými články o stavu vojenské nauky. Ale nová revue „Kriegskunst“ jest v pravém smyslu slova propagačním orgánem toho, co uloženo v služebních řádech nebo k čemu vědecky právě uvedené revue dospěly. Dobře charakterizují ji „Artilleristische Monatshefte, č. 217/18 (1925), str. 30; uvádíme do slova: Die Herausgabe dieser neuen Zeitschrift für die deutsche Wehrmacht ist sehr zu begrüßen, da es bisher für die wissenschaftlich noch nicht besonders vorgebildeten deutschen Heeresangehörigen ein zur eigenen Belehrung geeignetes Fachblatt noch nicht gab. A dále v téže revue se praví... Zeitschrift, die bei ihrer warm nationalen Einstellung auch von der vaterländischen Jugend mit Freuden begrüßt werden wird.

Účel a cíl této nejnovější revue jest z těchto slov tedy jasný. Jest určena netoliko pro metodickou výchovu a výcvik méně odborně vzdělaných příslušníků armády (Reichswehr), ale především — a to řečeno hlavně posledními slovy a potvrzeno veškerým populárně podávaným obsahem revue — pro mládež soustředěnou v ilegálních spolcích.

Všimněme si ještě pořadí obsahu, které ve všech dosud vyšlých číslech se zachovává:

1. Jakýmsi úvodem ke každému sešitu jest článek, který jest určen pro vlasteneckou výchovu. Pojednává o každém o některém velkém bojovníku německém.

2. Po tomto úvodu zařaden jest delší příspěvek o službě v poli malých jednotek všech zbraní a to ve spojení i s těmi, které mírovou smlouvou jsou zakázány jako s tanky, letci a p.

Každý tento příspěvek dělí se ve dvě části:

a) na theoretickou část, která se opírá většinou o služební řády, vykládá je, probírá otázkami, doprovází je četnými fotografiemi jako ze skutečných

cvičení, hojnými skizzami, croquis a p. Zkrátka neodborníku věci vojenské jsou ilustrovány. Pěkný příklad je v seš. 3., str. 100 a d., zajištění na pochodu nebo v seš. 4., str. 150 a d. polní stráž a p. Všude zdá se, že máte cvičici před sebou;

b) na malé taktické náměty nejmenších jednotek jako skupiny, čty, eskadrony a p. Řešení námětu obstarává pokaždé číslo následující.

3. Další část revue pojednává o speciálních věcech k výchově vojenské potřebných jako o „nauce o zbraních“, topografii, fysické výchově a p.

4. Pak následují články politické s četnými obrazy dokumentující slávu Německa před světovou válkou. Že neobejdou se články tyto bez určitého zahrocení proti jiným státům, jest samozřejmé.

5. Na konec jest opět článek mravně-výchovný s vyobrazeními.

6. I zadní deska obálky je využita k propagaci a opatřena náčrtý; jako příklad uvádíme č. 8.: Verteilung des Deutschtums in Mitteleuropa nebo č. 9.: Karte der vom Feinde geraubten deutschen Kolonien. (Srov. také Revue Mil. Française č. 49 [1925], str. 125.)

Další nové revue odborné, které v poslední právě době vznikly, jsou tři revue dělostřelecké, které všechny vycházejí v Mnichově.

a) **Artilleristische Rundschau.** Zwei-monatschrift für das gesamte Artilleriewesen und seine Hilfswissenschaften. Barbara-Verlag, München, Ludwigstr. 8. Revue tato jest orgánem těžkého i lehkého dělostřelectva, jakož i orgánem pro taktiku a techniku dělostřelectkou. Shromažďuje kol sebe staré i nynější příslušníky této zbraně, aby je poučoval o její budoucnosti a jejím vývoji. Bedlivě sleduje vývoj dělostřelectva u nepřátelských států. Sešit první přináší články z nejrůznějších oborů dělostřeleckých a o spolupráci dělostřelectva s ostatními zbraněmi.

b) **Zemský svaz příslušníků bavorského těžkého dělostřelectva v Mnichově** (Der Landesverband der Angehörigen der ehemaligen Königl. bayer. schweren Artillerie) vydává nový časopis **„Schwere Artillerie.“** Časopis tento vydávaný spolkem jest nám nejlepším dokladem toho, jaký duch a smýšlení vládne dnes ve věcech vojenských v Německu. Hned, jakmile bylo oznámeno, že byl založen, přihlásilo se 5000 odběratelů (A u nás?).

c) **Die leichte Artillerie.** Halbmonatschrift für die Angehörigen der ehemaligen deutschen Feldartillerie und verwandter Truppenteile. Redaktorem tohoto časopisu jest známý odborný spisovatel pplk. Blittersdorf v Berlíně. Administrace však jest v Mnichově,

Wittelsbacherstr. 95. Revue tato velice pěkně vypravená stojí jen 1 zl. m. čtvrtletně.

Program obou posledních revui jest tentýž: šíření vědění o dělostřelctvu mezi svými členy. Obě jsou tedy určeny opět pro vojenské spolky soukromé.

Konečně není bez zajímavosti spisek, který vydává major Karel Kieckebusch nadepsaný: „**Reitvorschrift für ländliche Reitervereine**“, Schweidenitz. Nákladem L. Heegea. Za 1 M. Učel vydávání tohoto řádu odůvodňuje Militär-Wochenblatt, roč. 108, (1924), č. 31, sl. 939 takto: „Před válkou propouštěla každoročně stará armáda mnoho tisíc vycvičených jezdců. Dnes pocítujeme velice trpce tento nedostatek. Proto utvořily se ve všech místech spolky, které musí tomuto nedostatku odpomoci. Uvedená knížka má být pomůckou pro učitele jízdy těchto spolků, a zároveň učebnicí pro jich žáky.“

Podali jsme zprávu o nové literatuře vojenské, hlavně v Německu, poněkud obsírněji. Chtěli jsme totiž při tom ukázat, že vedle vědeckých odborných časopisů určených pro německé vojsko (Reichswehr) jest v Německu vedle starších revui a časopisů vojenských (Stahlhelm v Magdeburce, Kugel und Schrott v Berlíně, Die Wehr v Berlíně a j. více) energická snaha zakládati vojenské revue nové, které jsou velice pěkně redigovány (Kriegskunst), pro velikou ilegální, dobrovolnou armádu druhou, která v Německu existuje a, jak se zdá, nahrazuje několikanásobnou bývalou stálovou armádu. Časopisy a revue tyto jsou jistě podporovány státem, nebo vydávány ve velikém nákladu, neboť láce jich jest při takovém vypravení (Kriegskunst za 0.50 m., Die leichte Artillerie za 1 M čtvrtletně atd.) nápadná. Cíl při tom jest jasný: aby se dostaly v největším počtu členům ilegálních spolků do rukou. Nepřezírejte tyto zjevy! Kč.

Hospodářské a sociální dějiny světové války.

Přinášíme zatím jen stručnou zprávu o celkovém plánu celého díla, které bude mít mnoho set svazků. Dnes jest jich zajištěno asi 300, z nichž některé již vyšly a ostatní se připravují. Tím však program celého díla není vyčerpán, nýbrž bude podle potřeby rozšířen, a dá se souditi, že bude ještě o několik set svazků rozmnožen. Dílo bude rozděleno na serie podle zemí v plánu zastoupených. Každá země má v čele zvláštní redakci s prezidentem. Jsou to Francie (president Charles Gide), Belgie (H. Pirenne), Anglie (William Beveridge), Itálie (Luigi Einaudi), Německo

(Carl Melchior), Rakousko (Friedrich von Wieser), Maďarsko (Gustav Gratz), Rusko (P. Vinogradov), Dánsko (Harald Westergaard), Švédsko (Eli Heckscher), Norsko (N. Rygg), Rumunsko (David Mitrany), SHS (Velimar Bajkič). Generálním ředitelem celého podniku jest James T. Shotwell.

Přinášíme jen seznam monografií, které již vyšly nebo se připravují a vyjdou v nejbližší době. Díla, která již vyšla, jsou označena hvězdičkou.

Serie francouzská: Bibliografie spisů hospodářských a sociálních (Camille Bloch), Přeměna centrální administrativy ve Francii za války (Pierre Renouvin), Problém krájského hospodářství* (H. Hauser), Dějiny a archivy administrativní služby za války (Boutillier du Retail), Organizace republiky pro opětný mír (Henri Chardon), Ceny zboží a jejich kontrola veřejnými úřady (Pierre Pinot), Zemědělství za války (Augé-Laribé), Francouzský průmysl za války (Arthur Fontaine), Organizace válečného průmyslu (Albert Thomas), Průmysl textilní* (Albert Aftalion), Průmysl metalurgický (Robert Pinot), Průmysl chemický (Eugène Maucel), Hořlaviny minerální (Henri de Peyerimhoff), Síly hydroelektrické* (Raoul Blanchard), Užité dříví za války (Chevalier), Mzdy, tarify, kolektivní smlouvy, stávky (W. Oualid a C. Piguénar), Syndikalismus za války (Roger Picard), Mzdy v cizině a v koloniích (B. Nogaro a Weil), Zdraví a práce žen (Marcel Frois), Organizace německé správy a práce ve franc. krajinách okupovaných (Pierre Boulin), Zásobování v krajinách okupovaných (Collinet a Stahl), Válečné škody francouzské (Michel a Prangey), Internování a váleční zajatci ve Francii (Caron a Cahen-Salvador), Francie a hospodářská politika mezinárodně spojenecká (Etienne Clementell), Válka a francouzský obchod (Charles Rist), Blokáda (zvláštní svazek speciálních prací s předmluvou Denys-Cochina), Doprava zámořská a loďstvo obchodní (Cangardel), Francouzské přístavy za války (Georges Hersent), Politika a doprava železniční (Marcel Peschaud), Plavba vnitrozemská (G. Pocard de Kerviler), Finanční politika francouzská (Henri Truchy), Peněžní trh francouzský za války (Albert Aupetit), Vydání rozpočtová (Gaston Jeze), Náklady válečné (Ch. Gide a G. Jeze), Zápas soukromých organizací s drahotou (Ch. Gide a Daudé-Bancel), Obyvatelstvo a příjmy (Michel Huber), Problém

bytový (Henri Sellier), Statistika pohybu cen a mezd (Lucien March), Veřejné zdravotnictví (Léon Bernard), Váleční poškození (Cas-sin a Ville-Chabrolle), Válka a francouzské kolonie (A. Bernard a A. Girault).

Serie belgická: Belgie a válka svě-tová (H. Pirenne), Deportace bel-gických dělníků a nucená práce civil-ního obyvatelstva za německé okupace (Fernand Passelecq), Zásobování Belgie za německé okupace* (Albert Henry), Německé zákonodárství v okupované Belgii (J. Pirenne a Vauthier), Belgický průmysl, znič-ený Němci (Ch. de Kerchove), Ho-spodářská politika belgické vlády za války (Van Langenhove).

Serie anglická: Bibliografie* (E. Bulkley), Anglické archivy mírové a válečné* (Hubert Hall), Příručka pro správu archivů* (Hilary Jen-kinson), Politika hospodářská v Anglii (Adams), Válečná správa v dominiích* (Keith), Mechanismus státní kontroly* (Lloyd), Příděly a zásobování (Beveridge a Gonner), Ceny a mzdy 1914—1920* (Bowley), Daně a válečné zisky (Stamp), Válka a pojištění (serie studií od Warnera, Prestona, Hilla, Watsona), Národní hnutí strádalů (Schooling), Pojištění proti nezaměstnanosti (Be-veridge), Dějiny angl. obchodního loďstva za války (Ernest Fayle), Kontrola spojenců nad námořní plav-bou* (Arthur Salter), Anglický průmysl uhelný a válka* (Richard Redmayne), Anglický průmysl žele-zářský za války (Layton), Obchod s vlnou za války (Hitchcock), Kon-trolní komise bavlňářská* (Hender-son), Výroba poživatin* (Thomas Middleton), Dělnické odborové or-ganisace a válka (Cole), Dělnické od-borové organisace a stříelivo (Cole), Mzdy v průmyslu uhelném* (Cole), Dělnické organisace dílenské* (Cole), Organisace a kontrola práce* (Wol-fe), Zdravotní poměry civilního obyva-telstva za války (Macfadden), Zdra-votní poměry demobilisovaných vojá-ků (Cunyngham Brown, Skot-ský venkov za války (serie studií za redakce W. R. Scotta), Válečný roz-počet a finanční politika anglická (Hirst a Allen), Slovník úředních organisací válečných (Dearle), Ho-spodářská kronika válečná (Dearle), Válečná vydání anglická (?).

Serie italská: Bibliografie hospo-dářských a sociálních spisů (Vicen-zo Porri), Válečné archivy (Euge-nio Casanova), Hospodářské zá-konodárství (Alberto de Stefani), Výroba zemědělská 1914—1919 (Um-berto Ricci), Vrstvy zemědělské za války (Arrigo Serpieri), Výživa a

příděly (Riccardo Bachi), Výživa italské armády (Gaetano Zinga-li), Válečné finance (Luigi Einau-di), Inflace a její vliv na ceny, příjmy a tržby (Pasquale Jannaccone), Statistika válečného zdravotnictví (Gi-orgio Mortara), Italský lid za války a po válce, studie sociální (G. Volpe), Vliv války na život hospodář-ský a sociální v Piemontu (G. Prato).

Serie německá: Bibliografie němec. literatury o hospodářských a sociálních dějinách války (Mendelssohn-Bartholdy a Rosenbaum), Říš-ské archivy (Misebeck), Politická správa v územích okupovaných (Gayl, Kries a Kohler), Vliv vál-ky na morálku (Baumgarten), Vliv války na náboženství (Foerster a Rademacher), Vliv války na mlá-dež (W. Flitner), Válka a zločin (M. Liepmann), Vliv války na populaci (Meerwarth), Vliv války na příjmy (Gunther), Vliv války na výrobu (Sering), St. kontrola a její likvidace (Goppert), Zásobování surovinami (Koeth), Hospodářská součinnost s německými spojenci a organisace zá-sobování (W. Frisch), Hospodářské využití obsazených území (serie studií od Jahna, Manna, Kriesa a Gayla), Vliv války na německý ob-chod (W. Widenfeld), Válka a ně-mecké loďstvo (Rosenbaum), Válka a železnice (?), Vliv války na německý průmysl (H. Bucher), Válka a ně-mecké dělnické organisace (serie studií od Umbreita, Stegerwalda, Erkelenze a Bauera), Válka a německý dělník (David), Válka a mzdy (W. Zimmermann), Válka a lid zeměděl. (Sering), Zásobování po-travinami za války (Skalveit), Sta-tistika výživy za války (E. Wage-mann), Vliv války na oběh penězů a banky (H. Schumacher), Německé finance za války (W. Lotz).

Serie rakouská a maďarská: Bi-bliografie dokumentů tištěných* (O. Spann), Rakousko-uherské finance za války (A. Popovič), Dějiny vojen-ského hospodářství (serie studií za redakce Wiesera, Krausse, Ho-e-na a Glaise-Horstenaua), Dop-lňování vojska (Klose), Stříelivo a zá-sobování (Pflug), Doprava za vojenské kontroly (Ratzenhofer), Hospodář-ské využití obsazených území: Srbska, Černé Hory, Albanie (Kerchnawe, Italie severní (Seidl), Ukrajiny (Krauss), Rumunská (Sobotka), Polska (Mitzka), „Mittel-Europa“, příprava nové hospodářské jednoty (Gratz a Schüller), Zhroucení Ra-kousko-Uherska (Wieser), Hospo-dářská rozluka Rakouska s Uherskem (Schüller), Vedení války v Rakou-sku (Redlich), Rakouský průmysl za války (Riedl), Kontrola výživy a ze-

mědělství v Rakousku (Löwenfeld-Russ), Organizace práce v Rakousku (F. Hanusch), Rakouské železnice (Homann-Herimberg), Vliv války na morálku a náboženství (Seipel), Válka a zločinnost (F. Exner), Vydání válečná v Rakousku (Hornik), Všeobecné dějiny válečného hospodářství v Uhrách (G. Gratz), Vliv války na správu státní a veřejného ducha v Uhersku (Albert Apponyi), Dějiny uherského průmyslu za války (J. Szterenyi), Dějiny uherského obchodu za války (Matlekovic), Dějiny uherských financí za války (J. Teleszky), Zemědělství v Uhersku (Mutschenbacher), Kontrola výživy v Uhersku (J. Bud), Sociální život v Uhersku za války (Desider Pap), Veřejné zdravotnictví v Rak.-Uhersku (Pirquet).

První serie ruská (až do revoluce): Vliv války na centrální správu v Rusku (P. Gronsky), Finance státní (A. M. Michelson), Oběh peněz (M. V. Bernacký), Státní úvěr (P. N. Apostol), Německý kapitál v Rusku a válka (V. B. Elijaševič), Vliv války na ruské obce a národní svaz měst (N. J. Astrov), Zemstva za míru a za války (V. Sklovsky), Armáda ruská za války světové, dějiny sociální (N. N. Golovin), Hospodářství na venkově a válka (Anziferov, Bilimovič, Bačev), Vliv války na vlastnictví půdy a reforma agrární (Kosinsky a Bilimovič), Problém zásobování Ruska (P. B. Struve), Úvěr a zemědělská družstva (Anziferov), Spotřebitelé a družstva spotřební (Totomianz), Kontrola průmyslu (S. O. Zagorsky), Vliv války na průmysl uhelný (B. N. Sokolov), na průmysl petrolejový (A. M. Nichelson), na průmysl chemický (M. A. Landau), na průmysl lnářský a vlněný (S. N. Tretjakov), Vliv války na mzdy (A. Eisenstadtová), Dělnické rozpočty (S. S. Kohn), Složení dělnických tříd (V. T. Breitweit), Ruský obchod za války (P. A. Buryškin), Rusko a válka hospodářská (B. E. Noida), Doprava ruská za války (M. B. Brajkevič), University za války (P. J. Novgorodcov), Školství elementární a střední (D. M. Odinez), Sociální dějiny Ukrajiny za války (N. M. Mogilansky), Vliv války na veřejné zdravotnictví v Rusku (L. A. Tarasjevich), Statistika veřejného života v Rusku za války (A. A. Cuprov),

Rusko a válka světová (P. Vinogradov).

Serie holandská: Vliv války na zásobování (F. E. Posthuma), Holandský průmysl (C. J. P. Zaalberg), Obchod a plavba (E. P. de Monchy), Ceny, mzdy a živobytí (H. W. Methorst), Banky a oběh peněz (Vissering a Holstyn), Holandské kolonie (C. Alting), Válečné finance až do r. 1918* (Vander Flier), Válečné finance od 1918 do 1922 (Bordewyk).

Serie skandinávská: Život a práce švédského lidu (Heckscher), Zemědělství švédské a zásobování potravinami (Mannerfelt), Švédský průmysl (Edstrom), Dělnické třídy ve Švédsku (Jarte), Oběh peněz a švédské finance (Heckscher), Švédský obchod (Bergendal), Norsko a válka světová (Keilhau), Hospodářské vlivy války na Dánsko a Island (Einar-Cohn a Thorsteinsson).

Serie československá: Finanční a politické problémy v Československu v prvním roce po válce (psáno anglicky) (Al. Rašín). Rada jiných studií se připravuje.

Serie jihoslovenská: Hospodářská situace Srbska po válce (Vel. Bajkič), Srbsko v prvním roce války (Vel. Bajkič).

Serie portugalská: Vliv války na hospodářské a sociální dějiny Portugalska (G. Young).

Serie rumunská: Agrární revoluce v Rumunsku (D. Mitrany), Účinky nepřátelské okupace v Rumunsku (G. Antipa), Vliv války na veřejné zdravotnictví v Rumunsku (J. Cantacuzino).

Hlavním nakladatelem těchto monografií jest „Yale University Press“, New-Haven (Connecticut) s přispěním těchto nakladatelů:

Les Presses Universitaires de France, 49, Boulevard Saint-Michel, Paris.

Oxford University Press, Amen-House, Warwick Square, Londres, E. C. 4.

La Casa Editrice Laterza, Bari (Itálie).

Deutsche Verlags-Anstalt, Berlin a Stuttgart.

Hölder-Pichler-Tempsky, A. G. Vídeň.

Až dosud vydaná díla jsou psána anglicky, francouzsky a německy. Titul sbírky: Histoire Economique et Sociale de la guerre. Wf.

Francouzská.

Boucher Arthur: **Les lois éternelles de la guerre. Les doctrines dans la préparation de la grande guerre.**

Paris, Berger-Levrault, 1925, 8°, 8 fr. — Druhá část Boucherova díla o „Válečných zákonech války“ věnována jest

doktrínám válečným před válkou světovou. Tyto nové doktríny vznikly v obou táborech, německém a francouzském, v době od 1870 do 1914. Jejich předmětem bylo vyhovět moderním podmínkám válečným, které podle mínění jejich původců lišily se podstatně od podmínek války minulých. Tyto nové doktríny takřka diktovaly válečný plán oběma soupeřům.

Plán válečný není ovšem jen plánem nástupovým, ale také plánem operačním, jimž mají být získány od prvního střetnutí všechny výhody vedoucí k přemožení nepřítele. Z toho plyne, že všechny ústupy právě tak jako všechny úspěchy byly již v zárodku obsaženy v těchto nových doktrínách.

Autora zajímá znáti tyto doktríny, jejich původ i jejich účinky. Klade si tedy otázku: Jaká byla doktrína po roce 1870 a vidí ji v Německu v díle maršála Moltkeho a ve Francii v díle generála Miribela. Dále se táže po obsahu těchto doktrín a nachází je vyjádřen v Německu v doktríně Schlieffenové, ve Francii v doktríně Bonnalové a Grandmaisonové. Třetí otázku — jaký byl vliv těchto doktrín — vykládá ve třetí kapitole, kde zevrubně a obšírně zkoumá plány obou soupeřů. V závěru pak vysvětluje, kterak se vůbec doktrína antická (sokratická) projevuje v přípravách válečných

Wf.

G. Becker: **Le modernisme américain. L'armée. Le matériel.** Paris, Berger-Levrault, 1925, 250 fr. — Knížka jest otiskem přednášky, kterou autor, doktor věd právních, politických a národohospodářských a plukovník generálního štábu, konal koncem listopadu minulého roku v Bordeaux. Snažil se co nejstručněji, větami krátkými, přímo lapidárními vyložití americké moderní hledisko na armádu a vojensství.

Světová válka nejen že posvětila některé velké zásady strategie a taktiky minulosti, ale zrodila také činitele nové. Vilém II. dal r. 1914 svěmu, částečně demokratisovanému národu, armádu podstatně aristokratickou. Roku 1918 nastal rozpor mezi německým národem a německou armádou. Národ přestal věřit svým vojákům, selhal ve vnitrozemí, když vojáči se ještě bili na frontě. Proto musí být armáda stvořena k obrazu národa. To je činitel mravní, k němuž přistupují všechny ostatní nezbytné požadavky: hospodářský (hospodářství státní nesmí být válkou dotčeno), politický (armáda musí být v souladu s politickými potřebami vlády) a technický (svrchanost palby, vý-

znam stroje, nové zbraně: letoun, plyn). Všechny tyto nové požadavky postavili Američané v popředí svých snah a v tom tkví jejich modernismus.

Občan americký přizpůsobil by se špatně povinné službě vojenské. Ta by nevyhovovala ani jeho tradici, ani jeho vkusu, ani jeho charakteru. Proto se americká armáda rekrutuje jen z dobrovolníků a to armáda pravidelná i milice.

Každý Američan jest ukázněný svou přirozeností. Kázeň není mu nijak obtížná, naopak prostým opatřením, aby vzrostl jeho blahobyt. Proto disciplína jest velikým heslem americké armády, a to nejen pravidelné, v níž tradice opravdové přisnosity ve službě jest žárlivě zachovávána, ale i v milici, kde kázeň jest přísně vojensky požadována. Miliční voják věrně a přesně vyhoví každé výzvě. Je to jeho přesvědčení a vlastenecká vira; neboť každý Američan stává se žhavým vlastencem, jakmile jde o čest Spojených států.

Američan miluje sport a americká armáda jest ohromným sportovním sdružením. Pěstuje sporty podzimní, zimní a jarní a v létě žije v táborech, kde bojový výcvik střídá se s tenisem a kopanou. Roku 1923 vycvičeno bylo v letních táborech 223.000 mužů a 30.000 důstojníků.

Armáda americká je dobrovolná, ukázněná, sportovní, jest to věrný obraz národa. To je činitel mravní.

Hospodářská výroba americká, jak zemědělská, tak průmyslová, jest více než soběstačná. V té příčině lze říci, že Amerika jest šťastnou zemí. Ano, ale s jednou podmínkou. Armáda stála má počty nevelké a služba vojenská netrvala příliš dlouho. Počty stálé armády byly zmenšeny na 12.000 důstojníků a 125.000 mužů při 100 milionech obyvatelů. Zálohy organisované pro válku skládají se jen z malých kontingentů. Jádro několika tisíc mužů stačí úplně pro mobilisaci jednotek. Služba u armády stálé trvá jeden až tři roky, u milice 14—30 dní. Zato tím více úsilí se vynakládá na hospodářskou sílu země. To je činitel hospodářský.

Pokud se týká nebezpečí války, ať již se strany domáci (Mexika) nebo mimoamerické (Evropy neb Asie), kdy Amerika bude chráněna mořem a vzdáleností, stačí americká armáda vždy, aby včas vyhověla politickým potřebám vlády.

A co se týká stránky technické?

Američané poznali za světové války svrchovanou převahu palby. Výbroj učinila neobyčejný pokrok. Pěchota, jezdecko a dělostřelectvo nemohou již přistě žiti bez nové výzbroje (kulometů,

zbraní doprovodných, těžkých děl, děl na autech, kulometů na autech a tanků a bez nových orgánů spojovacích, dorozumivacích a zásobovacích. Vývoji a zdokonalení výzbroje věnují Američané všechnu péči. Sledujeme jen novinky z roku 1924: v únoru pokusy s novou poloautomatickou puškou, která dá 60 ran za minutu, v květnu pokusy s novým zlepšeným kulometem, v srpnu pokusy s novým tankem, který se pohybuje stejně dobře na vodě jako na souši. Stejně je tomu tak s orgány spojovacími a dorozumivacími. V dubnu byly tanky vybaveny bezdrátovou telegrafii a telefonii, a konány zkoušky, při nichž střelba dělostřelectva přímé podpory byla řízena z tanku. V červnu konány zkoušky spojovací u jezdeckta s bezdrátovou telegrafii a fotografií. V dělostřelectvu zavedeno dělo doprovodné, ráže asi 65 mm, které střílí strmě právě tak jako ležaté. Děla lehká mají donosnost 14 km, děla těžká až 45 km.

Abys dosáhli větší hybnosti, upustili Američané u doprovodného děla od koňského potahu a zavedli nízké traktoři. Dělo 155 mm postavili na motorizovanou lafetu, která se pohybuje rychlostí až 21 km za hodinu.

Připravuje válku ve vzduchu a válku chemickou, rozvíjejí Američané obchod a průmyslové bohatství země. Letoun stává se Americe nástrojem obchodním tím užitečnějším, čím je doprava bezpečnější, pravidelnější a lacinější. Vojensky jest letoun Americe nezbytný, vždyť tomu není dávno, co letouny a fideletné vzducholodi z Evropy dolétly do Ameriky. Tato událost, sama o sobě potěšitelná, ukázala Americe nově nebezpečí. Moře a vzdálenost nechrání již Spojené státy tak jako dříve. Je tu nebezpečí, k jehož odvrácení nestačí pobřežní děla ani válečné loďstvo. Proto Američané vyzbrojili své pobřeží dělostřelectvem protiletadlovým a kulomety lehkými a těžkými, rozmnožili své válečné loďstvo, o flotu leteckou, na níž věnují ročně značné sumy ve svém rozpočtu.

Jako všude jest i v Americe letectvo ve vývoji. Američané vynakládají velké úsilí, aby letoun i motor byly co nejlehčí a spotřebovaly benzínu co nejmenší. Letoun stíhací musí létat rychle (více než 250 km za hodinu) a vysoko (více než 10.000 metrů). V srpnu minulého roku konali Američané pokusy s obrněným letounem Larsenovým, který byl opatřen třiceti kulometnými pistolemi chrlícími 40.000 střel za minutu. V listopadu poté vrhali bomby o 4300 liberách, které svrženy s výše 1200 metrů vyhloubily kráter o průměru 20 metrů a 6 metrů hluboký. Zvláštní letecké technické oddělení stará se, aby mezi

armádou, vědou a průmyslem byl nejúžší styk.

Příprava k chemické válce přispívá k rozkvětu amerického chemického průmyslu. Plyn jest zbraň, která bude mít v příští válce úlohu rozhodující. V té příčině Američané nechtějí tedy býti obětí marných ilusí, spočívajících na smlouvách, podle nichž je užívání plynu ve válce zakázáno. Výzkumy chemické, výroba chemická a výcvik k válce chemické, všechno to soustředěno jest v arsenálu edgewoodském, v němž jest zaměstnáno 84 důstojníků, 475 mužů, 300 civilistů, z nich 73 chemiků odborných a 7 lékařů. Tato péče, dotovaná ročně 9 miliony dolarů, přinesla již své ovoce. Masky proti plynům byla zdokonalena tak, že lze ji hovořit přímo nebo telefonicky. Chrání proti všem známým plynům. Jest zavedena v dolech a opatřeny jsou jí všechny hasičské sbory. Není tedy žádným tajemstvím. Mužstvo v letních táborech jest cvičeno, aby dovedlo s maskou na oblíbenější konati pochody, běhání a bojování. Semknuté jednotky cvičí se v mracích kouře, aby dovedly pomocí busoly zachovati směr za pochodu. Ale moderní duch Američanů jest právě charakterizován tím, že tento chemický institut neslouží jen potřebám válečným, ale snaží se vytěžit z plynů praktický užitek pro současný život. Pro zemědělství zkoumá plyny, které hubí škodlivý hmyz, nebo jejichž mraky chrání rostliny před mrazem. V zdravotnictví užívá se plynu jako prostředku therapeutického nebo desinfekčního. Konečně se v Americe užívá plynu jako policejního opatření při vzpouřách v trestnicích, proti nebezpečnému srocování na ulicích, proti zlodějům a pod. Proti stávkujícím horníkům r. 1923 bylo s úspěchem užito plynu vynucujícího slzy.

Tak chápou Američané armádu a její moderní úkoly. Wolf.

M. Abadie: *Ce qu'il faut savoir de l'infanterie*. Paris, Charles-Lavauzelle, 1925. 8°, 10 fr.

Autor napsal v čelo svého díla motto z Ardena du Picq: „Člověk je hlavním nástrojem bojovým.“ Chťel tím zdůrazniti význam pěchoty v boji jakožto zbraně hlavní, třebaže moderní boj vyžadující nejintimnější součinnost všech zbraní, zdánlivě význam pěchoty zmenšuje. Bez důkladné znalosti úkolu a činnosti pěchoty v boji žádná zbraň se neobejde, nemá-li právě tolikrát dotvrzovaná harmonická součinnost v jednotlivých obdobích boje selhati. Abychom jí docílili, jest zapotřebí splnění několik podmínek. Především je nezbytné, aby všechny zbraně měly jednotnou doktrinu. Důstojníci všech zbraní musí býti proniknuti zásadami, které jsou základem předpisů a byly

posvěceny zkušeností. Dále jest třeba, aby všechny zbraně byly vycvičeny již v míru manévrovatí společně za podobných okolností, jaké se vyskytují v boji, neboť neděláme ve válce — aspoň na jejím počátku — nic, čeho jsme se nenaučili v míru. Konečně jest třeba, aby se různé zbraně znaly, aby navzájem byly poučeny o svých možnostech i o svých prostředcích.

První dvě podmínky jsou věci velitelství, třetí podmínka závisí na společné a osobní práci důstojníků. A po této stránce právě dílo Abadieovo snaží se ulehčiti jim práci tím, že jim podává zhuštěně všechno, co musí znáti o pěchotě. Je tedy především určeno důstojníkům jiných zbraní, ale i důstojníci pěchoty najdou v něm výklady prospěšné.

Autor rozdělil dílo na tři části. V první vykládá o složení, organizaci a prostředcích pěchoty (co jest pěchota, dav a vojsko, člověk a výzbroj, síly hmotné a mravní, břemeno pěšákovy, zbraně pěchoty, zásobování střelivem, výzbroj budoucnosti, palba a její účinky, zbraně individuální a kolektivní, prostředky ničivé, ztráty na bojišti, ochrana pěchoty proti nepřátelské palbě, opevnění terénu, ochrana proti plynům, pozorování, spojení a dodávání zpráv), druhá část věnována jest boji ofensivnímu (přiblížování, dotyku, útoku, zteči, podpoře pěchoty ostatními zbraněmi, udržení dobytého terénu, využití úspěchu a zvláštním případům boje ofensivního) a konečně třetí část přiléhá k boji defensivnímu (přípravě, plánu palebnému, úkolu předních hlídek, důležitosti záloh, protiútoku, ústupu, přerušení boje a zvláštním případům boje defensivního).

V některých částech jednajících o boji nemohl se autor vyhnouti a musil přihlídnouti také k zbraním jiným. Zvláštní kapitola byla věnována dělostřelectvu podporujícímu pěchotu a doložena několika konkrétními příklady. Základem práce byly autorovi francouzské předpisy, od nichž se vůbec neuchýlil. Úvahy; věnované organizaci a výzbroji budoucnosti, mají, jak sám autor poznamenává, jen význam akademický. Wolf.

Major Le Forestier:

Vznik světové války a odpovědnost za ni.*)

Kdo jest odpovědný za rozpoutání světového konfliktu v letech 1914—1918?

*) E. Bourgeois a G. Pages: „Les origines et les responsabilités de la grande guerre. Preuves et aveux“. Paris 1922 (Hachette, 79 Boulevard St. Germain). Str. 497. Za 25 fr.

Německo a Rakousko-Uhersko —, tak zní odpověď, kterou stejně jako všichni nestranní pozorovatelé podávají E. Bourgeois a G. Pages, autoři shora uvedeného díla, opírajíce přitom svoje tvrzení o důkazy. Přitom jsou to autoři povolání k zpracování podobného námětu, ježto oba byli v roce 1919 pověřeni senátní komisí vyšetřující válečné události zpracováním studie, jež vyšla v Journal Officiel dne 7. ledna 1921 a jež tvoří podklad tohoto díla: E. Bourgeois jako profesor Sorbonny, G. Pages jako generální inspektor národní osvěty.

Jejich úvahy vztahují se k událostem, jež v roce 1914 vedly k zahájení nepřátelství a obracejí se pak k vlastnímu pramení konfliktu, poukazující na úlohu, jakou hrála německá politika od roku 1871 až do vypuknutí světové války.

*

Hned na počátku čteme, že sarajevský atentát (dne 28. června 1914) byl oběma germánským říším — Německu a Rakousko-Uhersku — záminkou k rozpoutání nepřátelství, k němuž se obě říše již odedávna připravovaly. Ke konfliktu nemusilo dojíti, kdyby berlínský a vídeňský dvůr byly přizpůsobily svoje stanovisko mírumilovnému chování Srbska a kdyby byly uposlechly umírněných rad Paříže, Moskvy a Londýna.

Srbsko totiž ve své odpovědi na rakousko-uherské ultimatum ze dne 23. července zašlo ve svých ústupcích až k nejzazším hranicím, pokud je připouštěl ohled na suverenitu státu. Vedoucí činitelé ve Vídni mohli se zcela dobře spokojiti ujistěním vlády srbské, že se postará o vypátrání vrahů arcivévody Ferdinanda.

Leč tato ujistění byla považována za nedostatečná a měla v zápětí válečná opatření:

Dne 25. července, když vídeňská vláda obdržela velmi umírněnou odpověď srbskou, došlo k přerušení diplomatických styků mezi Vídni a Bělehradem a zároveň byly mobilisovány rakouské sbory na srbských hranicích;

dne 27. mobilisovány armádní sbory v Čechách;

dne 28. vyhlásilo Rakousko Srbsku válku;

dne 29. mobilisovány 3 rakouské armádní sbory v západní Haliči;

v noci z 30. na 31. července nařízena všeobecná mobilisace všech branných sil rak.-uherských.

A tak tedy přes snahu vedoucích činitelů Trojdohody po udržení míru bylo provedeno gesto, jež mělo způsobiti všeobecný konflikt.

Francie totiž prostřednictvím svých zástupců jak v Berlíně a Vídni, tak i v Bělehradě vřele se přimlouvala o za-

chování míru. Neprojevujíc ve své hluboké mírumilovnosti ani nejmenší nedůvěry, vyslala Francie 15. července hlavu svého státu, presidenta Poincaré, na cestu do Moskvy, aby tam navštívil cara Mikuláše II. Leč tato cesta byla přerušena zprávou, že došlo k přerušení rakousko-srbských diplomatických styků. Až do poslední chvíle neopustila Francie svého mírumilovného stanoviska a teprve dne 31. července po odpovědi na urážlivé německé ultimatum rozhodla se k vojenským opatřením na ochranu svých práv.

Vláda ruská hájila podobné stanovisko jako všechny vlády evropské, zahrnující a vyslovivši ve Vídni politování nad sarajevským atentátem. Zvěděvši o ultimatu zasláném vládě srbské, snažila se — ovšem marně — zabránit rozkolu mezi Vídí a Bělehradem. Na postupnou rakouskou mobilisaci od 25. do 31. července odpovídala současně v legitimní obraně podobnými opatřeními, při čemž však Mikuláš II. se snažil do posledního okamžiku osobním zasáhnutím dosáhnouti od Viléma II. umírněného zprostředkování u císaře Františka Josefa.

Konečně Anglie, v době od 24. července do 1. srpna učinila neméně než čtyři zprostředkovací nabídky, jednak ve snaze rozřešiti konflikt, jednak umožniti účastněným mocnostem, aby na konferenci, jež se měla konati v Londýně, nalezly prostředek... „jak zabrániti válce mezi Ruskem a Rakouskem.“

Stačilo, aby byl Vilém II. učinil mírumilovné gesto, a tím rozhodl o stanovisku svého „vynikajícího spojení“. Místo toho však došlo dne 5. července za porady, konané v Postupimi s rakouským vyslancem v Berlíně a zvláštěním poselstvem Františka Josefa, k prohlášení, podle něhož Rakousko mohlo počítati na úplnou pomoc Německa. Při téže příležitosti naznačil císař Vilém, že kdyby Rakousko-Uhersko považovalo za nutné zakročiti proti Srbsku... „litoval by, kdyby si dalo ujiti tak výhodnou příležitost, jež se mu naskytla“.

Jakmile vypršela lhůta stanovená ultimatem, jež bylo zasláno do Bělehradu, vrátil se císař z projíždky u norského pobřeží do Berlína, rozhodnut provésti vojenská opatření. Rozhodnutí přijatá na ministerské radě v Postupimi ze dne 27. července zůstala bez ohledu na rizika, jež z nich vyplývala, shodnými se závazky smluvnými na počátku měsíce s Františkem Josefem.

Od následujícího dne (28. července), kdy Rakousko vyhlásilo válku Srbsku, do 1. srpna, byl by Vilém II. mohl ještě zabrániti, aby se konflikt nerozšířil všeobecně, kdyby se byl upřímně pro-

půjčil zprostředkovací žádosti ruského cara a vyhověl smírným námětům Anglie. Leč, jak vyplývá z dokumentů, jež zatím byly sebrány — obě německá císařství, rozhodnutá k válce, byla po těchto několik dní vedena toliko snahou, jak uvaliti na Rusko odpovědnost z přepadení a zajistiti si neutralitu Anglie v případě, že by se konflikt rozšířil. Leč jejich snahy, nesoucí se za tímto dvojím cílem, ztroskotaly. Jednak se Itálie prohlásila dne 31. července za zbavenou všech závazků vůči centrálním císařstvím... „ješto válka, již Rakousko zahájilo, svou útočnou povahou neshodovala se s čistě obranným posláním Trojspolku.....“; jednak Anglie, přesvědčená o oprávněnosti obranných opatření provedených mocnostmi Dohody, se za několik dní po tom postavila po bok svých spojenců, Francie a Ruska.

*

Vymezivše takto odpovědnost germánských císařství za rozpoutání světového konfliktu, přistupují E. Bourgeois a G. Pages ve svém díle k výkladu jeho hlubších historických příčin.

Tyto příčiny jest hledati ve všenecké politice, již sledovali od r. 1871 až do světové války Hohenzollernové za přispění Habsburků.

Tato politika měla za účel vytvořiti ze sjednoceného císařského Německa za malé půlstoletí jeden z nejmočnějších států západní Evropy. Toto dílo se postupně uskutečňovalo za Viléma I. a pak za Viléma II., kteří se oba vynasnažili rozšiřovati pole působnosti své říše, opíráti se za tím účelem o pevný systém spojenců, a založiti německou říši, čím dále, tím na větší vojenské a námořní výzbroji.

Jakmile Německo vynutilo na Francii zaplacení válečné náhrady, vrhlo se horečně do politiky, směřující k vnější expansi. Roku 1878 na kongresu berlínském dalo popud k zákroku ve východní otázce a v otázce severní Afriky. O šest let později jednalo rovněž v Berlíně o otázce egyptské, zatím co si Německo dalo priznati práva v jižní Africe. V letech 1894—95 se Německo připojuje k evropskému souručenství při řešení konfliktu čínsko-japonského. Následující rok přináší intervenci ve prospěch republiky jihoafrické. Do roku 1904 spadá gesto tangerské, jímž Vilém II. zdůrazňuje svoji vůli účastniti se řešení otázky marocké (r. 1905 a pak r. 1912). S touto intervencí politikou, jejíž kořeny tkví v neodolatelné vůli býti vždy tam, kde jsou, nebo kde by se mohly objeviti zájmy velikého Německa, setkáváme se i na poloostrově balkánském; v r. 1907 během revoluce Mladoturků a v roce 1912 za konfliktu balkánského.

Leč tyto zájmy, jež hnaly německé císařství ke světové politice, musily nutně narazit na zájmy ostatních mocností. Přičily se zvláště v Africe zájmům Francie a Velké Británie; v přední a východní Asii zájmům Ruska. Aby si vynutili respektování těchto zájmů, byli vedoucí činitelé v Berlíně fatálně vedeni k politice uzavírání spolků a kompromisů, která byla zahrocena brzy proti Rusku, brzy proti Anglii. Hlavní základ tvořil spolek s Rakousko-Uherskem. Byl uzavřen roku 1879 na dobu 5 let a později několikrát obnovován; od roku 1902 obsahoval klausuli, že se vždy na 3 léta mlčky obnovuje.

Toto spojenectví germánských císařství bylo r. 1882 podepřeno přistoupením Itálie, čímž utvořen Trojspolek, jenž trval až do roku 1914.

Vůči třem velmocem, jež byly zvláště dotčeny německými ambicemi, totiž Francii, Velké Británii a Rusku, prováděl Berlín politiku, vedenou jediné snahou sledovati zájmy Velikého Německa, byť se tak i mělo dít za cenu porušení míru. Byla to politika bohatá na výsledky, dokud vlády pařížská, londýnská a moskevská nepovažovaly za nutné, spojit se k ochraně zájmů svých zemí; leč politika plná válečných nebezpečí, od okamžiku, kdy byly sjednány vzájemné dohody, jež na počátku XX. století vyvrcholily utvořením Trojdohody.

Podobná politika vyžadovala silné armády a loďstva, a vskutku oba Vilémové s pozoruhodnou důsledností pečovali o to, aby po této stránce Německo bylo dobře vybaveno. Již r. 1874 uvádí se branným zákonem v život sedmiletá vojenská služba a zvyšuje se početní stav stále německé armády na 400.000 mužů, což odůvodňováno jako preventivní opatření proti Francii, jež prý velmi rychle hospodářsky vzkvétá. V únoru 1887 nově zvolený říšský sněm odhlasovával nově sedmiletou službu vojenskou, jejíž přijetí jeho předchůdce odepřel a byl proto rozpuštěn. Rok na to byl odhlasován nový branný zákon, jímž se početní stav mobilisované

armády zvyšuje o půl milionu mužů. V červenci r. 1892 se mírový početní stav znovu zvyšuje o 86.000 mužů. Podobně jako v r. 1887, bylo nutno činití nátlak na vzpurný parlament, jenž odhlasoval toto nové vojenské opatření teprve, až když byl rozpuštěn a bylo po nových volbách. Když tímto způsobem dosáhlo Německo nadvlády na souši, obrací Vilém II. své úsilí k vybudování výzbroje námořní, jsa přesvědčen, že „budoucnost Německa je na moři.....“. V programu námořních staveb, započatém v r. 1900 a obnoveném v r. 1907, se skutečně počítá s tím, že za 9 let, t. j. do r. 1916 bude vybudováno obrovské válečné loďstvo, čítající 38 obrněnců, 20 obrněných křižníků, 30 lehkých křižníků a 144 torpédovek.

Sluší podotknouti, že v téže době Rakousko-Uhersko orientované k intervenční politice na blízkém východě a jsouc ve vleku svého mocného a výbojného spojence, bylo nakonec donuceno zesílit své vojenské síly. Rakousko-uherské delegace, jež se dlouho stavěly proti odhlasování nových vojenských vydání, konečně v r. 1911 pod nátlakem balkánského konfliktu odhlasovaly ministerstvu války žádané mimořádné úvěry. Jako na zkoušku toho, co se mělo udát o dva roky později, byly koncem r. 1912 mobilisovány rakouské sbory na srbských hranicích. Zároveň rozšířila dualistická monarchie svůj námořní program tím, že bylo přeorganísováno útočné loďstvo.

*

Uvedl jsem některá z přemnohých konstatování, jež plynou z četby tohoto díla.

Tato konstatování vrhají zvláštní světlo na „císaře míru“, kteréžto epitheton si císař Vilém II. přisvojoval téměř po celou dobu svého panování. Leč tento „německý mír“ stal se mírumilovné Evropě nesnesitelným. Svým gestem r. 1914 Německo a Rakousko-Uhersko urychlilo toliko konflikt, k němuž nutně špěla politika toužící po německé nadvládě.